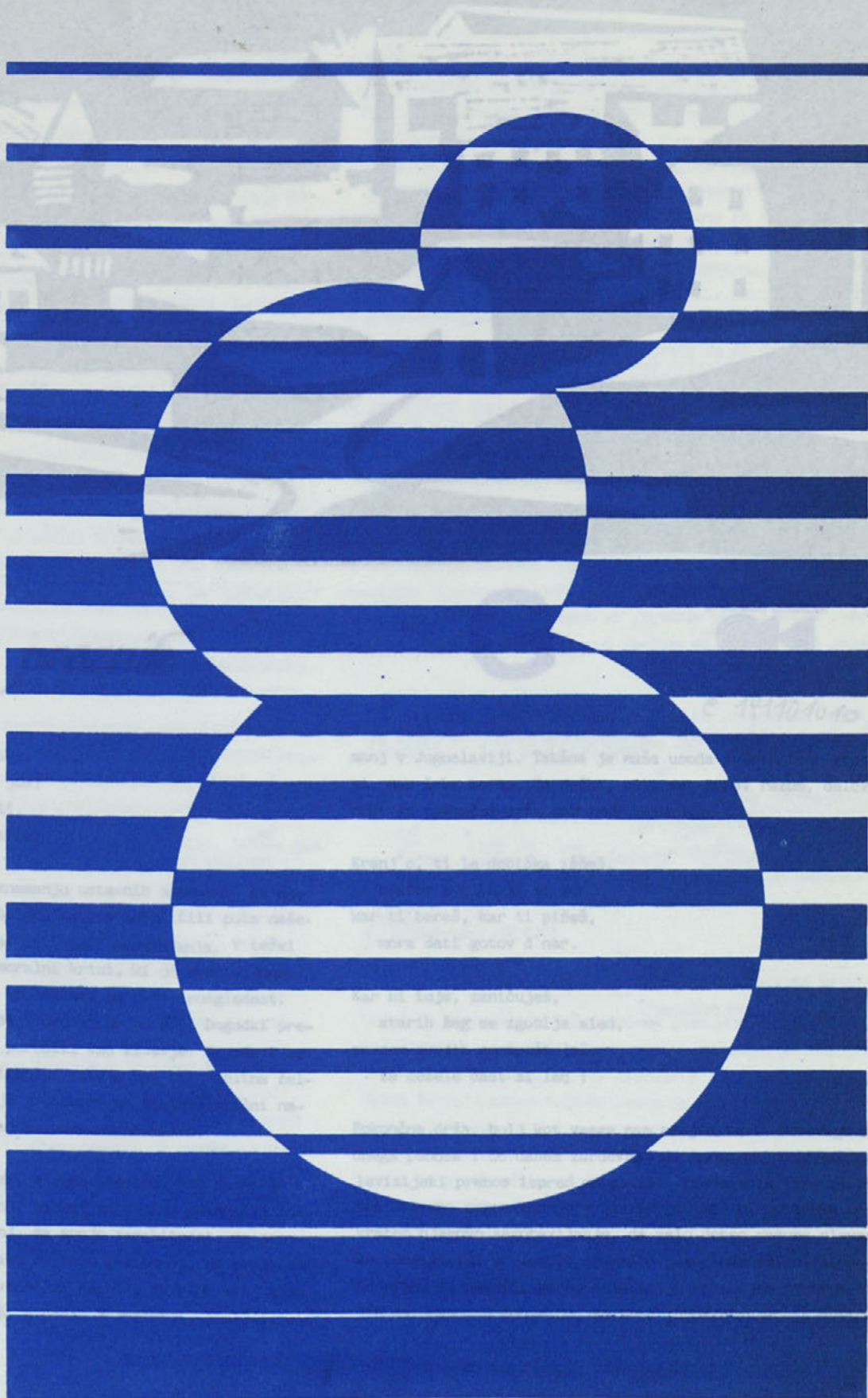

elektronmotor

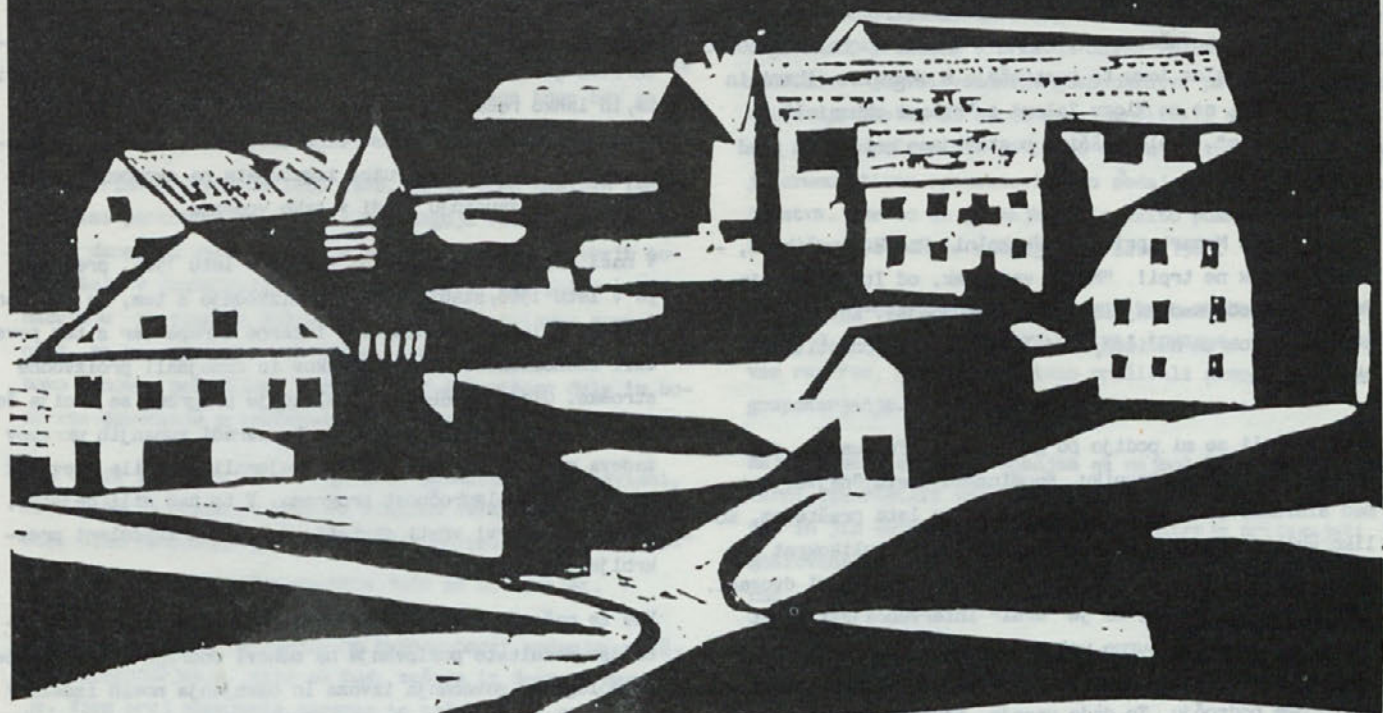
glasilo DO ISKRA ŽELEZNIKI
leto VIII št.1 februar 1988

fotoportale

głosilo DO
leto VII št. 1 februar 1988
ISKRA ŽELEZNIKI

Slovenski praznik

G

DRUGA KRAJKA
STUDIJSKI ODELEK
Ljubljana ul. 41, 4000 Kranj

c 181101010

Zemlja Kranjska, draga mati,
kdaž bo otihiel najin jok?
Al'kdaž bova vid'la vstati,
bratov jaz, ti čast otrok?

Leto 1988 bo potekalo v znamenju ustavnih sprememb. Na novo bomo z zvezno in republiško ustavo zakoličili pota našega nadaljnega razvoja, zna biti tudi nazadovanja. V težki gospodarski in še težji moralni krizi, ki jo preživljamo, ustavne spremembe budi jo up, hkrati pa tudi črnogledost. Resnično, tako kot do sedaj, naprej ne bo šlo. Dogodki preteklega leta so dokončno porušili vse iluzije. Spopasti se bo treba z realnostjo. Strah pa vzbuja vse bolj očitna želja in zahteva po reševanju problemov na centralistični način, z močno, vse obvladajočo, zvezno nadvlado.

Čas je pometel z iluzijami, s samo prevaro. Kdo danes še verjame, da smo si Slovenci enkrat za vselej pridobili idealne pogoje za svoj obstoj, za svojo samobitnost, za nemošten vsesplošni razvoj, zato da bomo gospodarji na svoji zemlji. Sile, ki jim je slovenščina napoti, dvigajo svoj glas povsod, do kamor seže naša beseda. V Avstriji, Italiji, nič

manj v Jugoslaviji. Takšna je naša usoda! Če hočemo obstati, nas čaka borba. Ne puška, kultura, zdrav razum, delovne roke in pokončna drža nas bodo ohranili.

Kranj'c, ti le dobička iščeš,
bratov svojih ni ti mar,
kar ti bereš, kar ti pišeš,
mora dati gotov d'nar.

Kar ni tuje, zaničuješ,
starih šeg se zgublja sled,
pevcev svojih ne spoštuješ,
za dežele čast si led!

Pokončna drža, bolj kot vsega nam manjka te! Zdravega narodnega ponosa! Se danes zardevam od sramu ob spominu na televizijski prenos izpred mnogo let. Predsednik Tito je obiskal delovno organizacijo v Sloveniji. Nič ni pomagalo nekajkratno njegovo zagotavljanje, da zelo dobro razume slovensko. Gostitelji so lomili nekakšno jugoslovanščino. Zardevam od sramu in nemoči, ko po televiziji spremljam nastope svojih delegatov v Beogradu, ko pred jugoslovansko in svetovno

Kaj nas čaka v letu 1988

javnostjo judeževsko zatajijo svoj jezik, hkrati pa pačijo srbohrvaščino. Kako nas bodo drugi spoštovali, če sami sebe ne! Kako naj verjamem, da ne bodo zatajili slovensko stvar pri sprejemanju nove ustave in drugih važnih odločitev, če klonejo že pri stvari, ki je z zakonom zagotovljena.

Brezbržnosti, nezainteresiranosti do vsega, kar ne daje gotov "d'nar", te je preveč! S svojim slovenskim jezikom delamo kot svinja z mehom. Na stroju, sodeč po jeziku tehnične risbe izdelujem iz "jekla okroglega" "jedro rotorsko". Pačenje! Vsak prvošolec ve, da nosi šolsko torbo, ne "torbo šolsko". Na Zalem logu te postrežejo z okusnimi ribami in dobrim vinom, ne na "logu Zalem" z "ribami okusnimi" in "vinom dobrim". V slovenščini postavljamo pridevnik pred samostalnik!

Pesnik Janez Menart pripiše: Ne kolni. Psokv domačin ni, - drugih jezik ne trpi! "Mi pa vseprek, od Italijanov in Balkancev pobiramo najslabše, najostudnejše. Kot da bi se s starim, dobrim hudičem, ne dalo pošteno zarobantiti in zmerjati.

Takšne misli se mi podijo po glavi ob 8. februarju, slovenskem kulturnem prazniku, spominskem dnevu "največjega med slovinci", Prešernu. Manj kot druga leta preštevam, koliko kulturnih prireditev sem se udeležil, kolikokrat sem zardeval ob dobrem programu v najmanj napol prazni dvorani. Ne bom pogreval tega, da je "črni" intervencijski paket osiromašil naše kulturne ustanove. Ljubša mi je misel na zdravo vrenje, ki je zajelo del slovenske mladine, tudi na kulturnem področju. To daje upanje, odvrta črnogledost! In pokončno, zrelo nastopanje društva slovenskih književnikov. Kadar tulijo viharji, se drevesa zavedo svojih korenin, tako nekako je zapisal pesnik.

Naše, slovenske, so najgloblje pognale v kulturi, zato, 8. februar, slovenski praznik!

Tiho pesem! Bolečine
ne razglašaj naših ran,
če nečast te naša gine,
domu, Kranj'c moj, zvest postan!

Marijan Peternelj

Verzi so vzeti iz pesmi dr. Franceta Prešerna
"Elegija svojim rojakom".

Uredništvo našega časopisa "ELEKTROMOTOR" me je zadolžilo, da v kratkem napišem, kaj čaka našo delovno organizacijo v letu 1988?

Že takoj v uvodu naj povem, da če bi to kdo vedel, kaj vse nas čaka v letu 1988 v naši ljubi Jugoslaviji, bi gotovo že rešil velik del problema. Naša politika vodenja gospodarstva je do kraja nepredvidljiva, predvsem pa neučinkovita, in lahko rečem, da skoraj tekmuje, kako bi iz leta v leto sprejemali bolj neustrezne odločitve, pri tem pa gospodarstvo in celotna družba izgubljata na ekonomiji, predvsem pa na zaupanju ljudi v tako vodenje.

V naši delovni organizaciji smo že v letu 1985, predvsem pa v letu 1986, stabilizirali proizvodnjo s tem, da smo sprejeli že v letu 1985 nekatere interne ukrepe ter s tem povečali ekonomičnost naših izdelkov in zmanjšali proizvodne stroške. Glede čiščenja in selekcije programa se akcija še nadaljuje, vendar se bojim, da bo zaradi zunanjih ukrepov zadeva zastala in bomo zopet sprejemali naročila vseprek ne glede na dolgoročnost programa. V to nas sili dejstvo, da moramo v prvi vrsti skrbeti, da so vsi zaposleni preskrbljeni z delom.

Vse te naše že našteje akcije in dolgoročni cilji za čim boljše rezultate poslovanja na osnovi dobrega dela, boljše tehnologije, povečanja izvoza in osvajanja novih izdelkov za domači trg so se ustavile zaradi sprejetega protinflacijskega načrta, ki ga je sprejel ZIS v oktobru 1987.

Naj naštejemo samo nekaj glavnih ukrepov, ki so najbolj prizadeli predelovalno industrijo in s tem tudi našo delovno organizacijo:

- povečanje cen surovinam in energiji od 30 % do 80 %,
- zamrzitev cen gotovih izdelkov na raven 1.10.1987, kar bo imelo za posledico opuščanje določenega programa in uvažanje novih izdelkov, kar bo povzročilo dodatne stroške,
- zmanjšanje možnosti za nabavo investicijske opreme in tehnološki napredek.

Zaradi tega plačujemo danes povprečno 60 % dražje materiale in energijo, naši izdelki pa so se podražili le za 11,8 % v mesecu oktobru 1987. Te razlike nastopajo že od 10.10.1987, ko so bili sprejeti omenjeni ukrepi. Mesečno nam prinašajo približno 50 starih milijard izgube..

Vse to bo imelo za posledico pomanjkanje določenih materialov in izdelkov na jugoslovanskem trgu ali pa bodo izsiljevali dodatno (sivo) ceno, kar se že redno dogaja. Kvaliteta surovin je občutno padla.

Plačilna nezanesljivost poslovnih partnerjev na jugoslovanskem trgu je tako velika, da je zavrila medsebojno zaupanje in vpliva ne samo na obseg poslov, ampak povzroča tudi motnje v gospodarjenju.

Vse to, kar se dogaja v Jugoslaviji, ima hude posledice pre-

dvsem pri tistih, ki večji del svoje proizvodnje plasirajo na tuje tržišče. To tržišče se za nas počasi zapira in postajamo iz dneva v dan bolj nekonkurenčni. Stroški, ki nastajajo ob takem načinu dela, ob tako dragem in nekvolitnem materialu, ob tako visokih prispevkih, so tolikšni, da nikakor ne moremo konkurirati na zunanjih trgih, kjer se cene iz leta v leto celo manjšajo, prihajajo novi konkurenti z znatno nižjimi cenami.

Seveda je pri tem treba povedati, da povpraševanja na zunanjem trgu so in bodo, vendar le za sposobnejše - za tiste, ki bodo nudili kvalitetne in poceni izdelke, in za tiste, ki se bodo znali prilagajati zahtevam zunanjega trga ter ga obdržati tudi v takih pogojih kot so trenutno pri nas.

Ko govorimo o planskem letu 1988, ki je pred nami, in imamo z našimi partnerji že dogovorjene pogoje dobav in nakupov, pa še danes ne vemo za pogoje gospodarjenja, v katerih bomo delali v Jugoslaviji v letošnjem letu. Kdo potem lahko načrtuje in planira dolgoročno uspešnost delovne organizacije, ko ne vemo niti to, kateri ukrepi nas čakajo jutri, ko bomo ponovno prisiljeni spremeniti način našega dela in bodo vsa dosedanja prizadevanja izničena.

Smo velik izvoznik in od tega tudi ekonomsko zelo odvisni, vendar še do danes ne vemo, s kakšnim delom deviznih sredstev bomo razpolagali in po kakšnem režimu bomo lahko uvažali, ker devizni zakon za leto 1988 še ni sprejet.

Vse to daje videz na kompletno nesposobnost vodenja uspešnega gospodarjenja, zato so tudi težave iz dneva v dan večje. Vsem prej omenjenim zavoram in težavam, ki so že in ki se nam med letom še obetajo, se bomo v tovarni morali prilagajati pač naravnemu kurzu in izkoristiti v tovarni vse dane možnosti za čimboljše preživljanje, zato so že s planom dani nekateri ukrepi, ki naj služijo kot vodilo pri nadaljnjih odločitvah.

1. Za vsako ceno moramo obdržati zunanje kupce in s tem tudi možnost izvoza. Uvesti moramo prilagodljivejšo izvozno politiko tudi s poskusi fleksibilnejšega prilagajanja proizvodnje neposredno zahtevam kupcev.
2. V čimkrajšem času uvesti nove končne izdelke. Zaradi padca kupne moči na domačem trgu bo potrebno poskrbeti za večji asortiman izdelkov, ker bomo le tako dosegli planirane cilje.
3. Zaposlovanje omejiti res na le nujno potrebni kader in še to le za strokovne delavce.
4. Uvajanje ekonomskih in tehnoloških novosti.
5. Izvajati agresivnejšo tržno politiko, tako doma kot v tujini in obvladovati nadzor nad stroški.
6. Izvajati redno časovno kontrolo zaradi obvladovanja vseh vrst finančnih stroškov.
7. V teku je več akcij, kako zmanjšati proizvodne stroške na enoto proizvoda.

To je le del glavnih ciljev, ki smo si jih zastavili v letosnjem letu. Računati pa je potrebno, da bo med letom še vedno prihajalo do ukrepov, ki bodo ne samo nepreračunljivi

glede svojih učinkov, ampak bodo tudi grobo posegali v pogoje gospodarjenja, zato bo potrebno stalno prilagajanje in preverjanje, kajti taki ukrepi pomenijo za našo delovno organizacijo, da bomo v danih pogojih še rešili, kar se bo dalo.

Dejstvo je, da bomo vse dosedanje slabosti, ki so se v letih nakopičile v politiki gospodarjenja že drastično občutili prav v letu 1988.

Tu je visoka zadolženost Jugoslavije v državah OECD, velik trgovinski presežek v državah SEV-a in še večja notranja zadolženost jugoslovanskega gospodarstva pa tudi negospodarskih dejavnosti, ki so do sedaj prelivale dohodek uspešnih na neuspešne, kar je imelo direktni vpliv za zmanjšanje akumulativne sposobnosti do sedaj še uspešnega gospodarstva. Vse to se je najbolj izrazilo pokazalo že v IV. kvartalu 1987 in se nadaljuje v letu 1988.

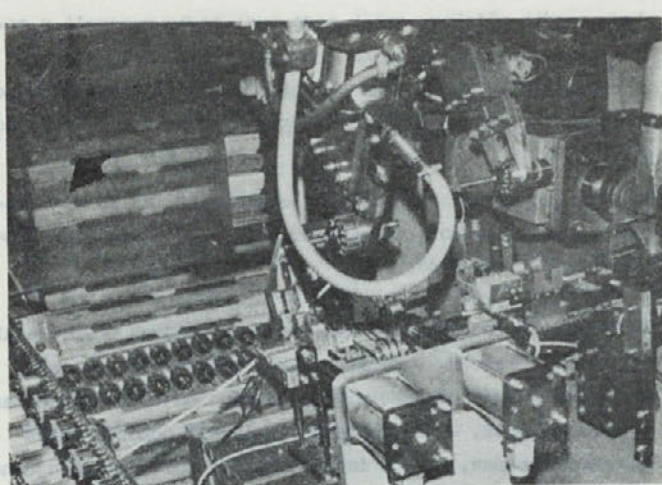
Leto bo vsekakor težko in ponovno bomo postavljeni pred dejstvo, da iščemo rešitve znotraj tovarne, da izkoristimo vse rezerve, ker bomo le tako preživeli nemogoče pogoje gospodarjenja.

Naj končam z željo in upanjem na najboljše. Če bomo v tovarni izkoristili vse dane možnosti, obdržali zaupanje kupcev in jih celo povečali, se znali hitreje prilagajati jugoslovanskemu trgu, izboljšati kvaliteto, potem sem prepričan, da bomo tudi te nepotrebne ukrepe vlade uspešno preživeli.

Anton Rakovec

Kako uresničiti proizvodnjo, ki jo zahteva gospodarski plan DO Iskra Železniki 1988?

Letošnji gospodarski načrt določa plan proizvodnje, ki je količinsko za cca 8 % in vrednostno (računano po stalnih cenah) za 18 % večji od realizacije v letu 1987 pri povečanem številu zaposlenih delavcev na proizvodnih delovnih operacijah samo za 1 % na vseh treh proizvodnih lokacijah. To so proizvodnja sestavnih delov Železniki, montaža Železniki in proizvodnja v delovni enoti Reteče. To pa pomeni, da bomo morali večji del povečanja proizvodnje doseči s povečanjem produktivnosti, kar pomeni izboljšati tehnološko delo, boljše organizacijo in koordinacijo dela v pravih oddelkih in sami proizvodnji, da bi s tem zmanjšali zastoje v proizvodnji. Vendar pa bo treba precej

Balansiranje rotorja - foto: Matej Galjot

zmanjšati odsotnosti z dela zaradi bolniških izostankov, pa tudi drugih nepotrebnih izgub, kot so spoštovanje delovnega časa, ki je za vsako izmeno točno določen z vsemi potrebnimi odmori, dejansko pa vidimo veliko sodelavcev, ki ne spoštujejo delovnega časa, ampak so povsod drugod le na delovnem mestu ne. Predvsem izstopajo prezgodnji zaključki delovne izmene. Skratka gospodarski načrt leta 1988 zahteva več reda in discipline. Prav je, da se zavedamo, da je delo in zaposlitev ne samo pravica, ampak tudi dolžnost in odgovornost vsakega delavca v združenem delu in da za neodgovornega delavca v bodoče tudi v Sloveniji ne bo "službe". V ilustracijo bi rad navedel, da predvidevajo po malo bolj črni varianti, da bo tudi v Sloveniji v bodoče 120.000 delavcev kot tehnološki višek brez dela.

Pri uresničitvi plana proizvodnje nam bodo pomagali tudi delavci ISKRE Žužemberk ter Instalacij iz Škofje Loke kot doslej. V ISKRI Žužemberk nam bodo izdelovali statorje, ki so impregnirani, ter montirali ščetke, v Instalacijah pa bodo montirali nekatere vrste elektromotorjev.

Največje povečanje proizvodnje je na vodilnem programu DO ISKRA Železniki - sesalnih enotah - za skoraj 50 %, preko 1.200.000 jih je v planu 1988, lani pa smo jih proizvedli nekaj čez 800.000 kosov. Prav proizvodnja sesalnih enot pa ima nekatera ozka grla, ki jih bomo morali odpravljati z dodatno nočno izmeno in z dodatnim nadurnim delom. Poleg livarne in krivuljnih stružnih avtomatov bodo v tri izmene morale obratovati tudi NC stružnice, delno Maho obdelovalni centri ter del brusilnih strojev za brezkončno brušenje, v montaži balansirni avtomati, po potrebi pa še del navijalnih strojev, stružnice za kolektorje in lakirni stroji za rotorje. Samo tako lahko uresničimo cilj 5000 sesalnih enot na dan. V mesecu januarju 1988 smo sicer že dosegli 4000 kosov na dan, vendar je naš cilj 5000 kosov na dan, s čemer bo uresničena zahteva letnega gospodarskega načrta za 1.200.000 sesalnih enot.

Izpostaviti je pa treba nujno zahtevo za čimprejšnjo izdelavo in nabavo nekaterih osnovnih sredstev, s katerimi bomo malo lažje dosegli načrtovani cilj pri sesalnih enotah

tako po kakovosti in količini.

To so predvsem:

- 2 stružnici za struženje kolektorjev za rotorje sesalnih enot, ki jih izdeluje naša orodjarna in vzdrževanje,
- stroji za balansiranje,
- stroj za brezkončno stopenjsko brušenje gredi,
- NC stružnica.

Poleg sesalnih enot je dokaj napet tudi plan izdelave servomotorjev za firmo Indramat in domači trg. Za to imamo usposobljene delavce in stroje, opremo in orodja, tako pri izdelavi delov kot tudi v montaži. V montaži so ločeni oddelki, ki bodo izdelovali statorje za Indramat, servomotorje za Indramat in servomotorje za domači trg naše lastne konstrukcije.

Za koračne motorje pa bo za vse v pripravnih službah in proizvodnji še veliko dela za izboljšanje tehnologije in kakovosti po eni strani in pridobivanju kupcev s strani sodelavcev v prodaji in razvoju po drugi strani. V ta okvir bi rad pripomnil, da bomo letos proizvajali tudi nove vrste koračnih in malih pogonskih motorjev, ki so veliko zahtevnejši, saj so zahteve že podobne tistim, npr.: v urarski industriji.

Sodelavci v DE Reteče se že dalj časa trudijo, da bi proizvodnja novih štedilnikov Corona tekla čimbolj tekoče, vendar je tako zahteven izdelek težko v kratkem času vsestransko pripraviti in proizvajati brez napak, vendar Corona v letu 1988 še vedno predstavlja nosilni proizvod v DE Reteče in ga je treba v naši DO s strani vseh služb in proizvodnje tako tudi spoštovati. Drugi izdelek v DE Reteče je novi kalorifer, ki bo moral proizvodno in tržno bolj zaživeti, potrebno bo čimprej investirati v nov stroj za plastiko, ki bo omogočal večje pritiske, kajti za zahtevna zapadna tržišča se plastičnemu ohišju poznajo premalo natančno izbrizgani datajli, vendar to zahteva nabavo novega stroja in temeljito obnovo ostalih delov strojev, ki so v obratovanju.

Za motor z zunanjim tekačem proizvajamo sestavne dele v Železnikih, navijamo in montiramo pa v Retečah. Proizvod bo moral bolj zaživeti tako proizvodno kot tudi prodajno.

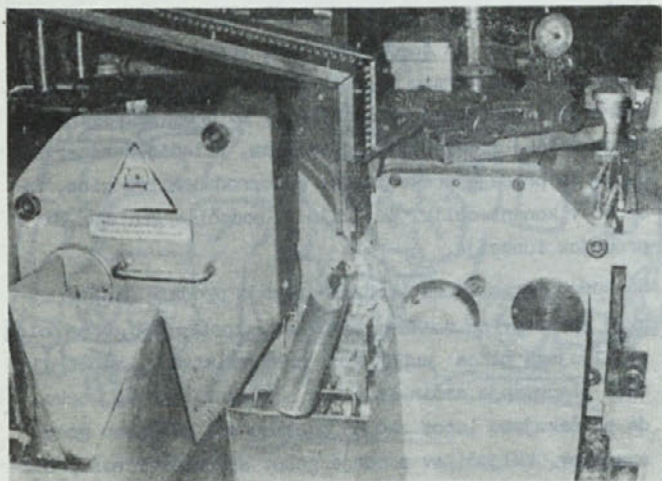
V Železnikih bo v letošnjem letu končanih nekaj naložb, ki bodo znatno izboljšale delovne pogoje. To sta predvsem livarna, kjer so bile dosedaj izredno težke razmere, livarni so pa tudi v času izgradnje delali v težkih pogojih z ramo ob rami z gradbenimi delavci, vendar brez zastojev. Nova livarna bo nudila dobre delovne pogoje, in ni razlogov, da naši livarni ne bi uresničili njihove del nalog iz letnega proizvodnega plana. Poleg livarne bo dobila tudi nove lepe prostore montaža, ki bo s tem imela rešene dolgoletne probleme s slabim zrakom, precej se bo pa zmanjšal tudi hrup. Po preselitvi montaže bo razširitev doživela tudi proizvodnja sestavnih delov.

Veliko preveč izgub smo imeli v preteklem letu s preveliko odsotnostjo z dela, kar je izrazito predvsem v montaži v Železnikih in DE Reteče. Po večkratnih dnevnih pregledih

prisotnosti na delu smo ugotavljali, da je vsak dan odsotnih 14 - 16 delavcev v montaži, več kot je to predvideno z gospodarskim načrtom, v Retečah pa 10 - 13. To pa pomeni seveda ogromne izgube pri doseganju proizvodnih efektov. Če temu prištejemo še našo nedisciplino in tehnološke probleme, pa je slika izgub že kar popolna. Začeli smo izvajati nekatere aktivnosti za zmanjšanje teh problemov, mednje sodijo tudi disciplinski ukrepi. Delavci v proizvodnji bodo morali v bodoče, kot se to že dogaja, po potrebi prehajati na dela in naloge iz enega oddelka v drugi, pa tudi med Železniki in Retečami bo moral teči pretok kadrov. Velikokrat se pojavlja vprašanje in slaba volja do urejevalcev in drugih vodstvenih delavcev v proizvodnji: "zakaj moram prav jaz na drugo delo?" Verjeti je treba, da je v tistem trenutku zaradi planskih nalog naše DO možno zagotoviti samo tako delo. Tako so bili že lani delavci iz Železnikov v Retečah, letos pa se dogaja obratno. Prav bi bilo, da se enako izvajajo tudi po vseh drugih oddelkih, sektorjih in enotah naše delovne organizacije.

Naša prodaja nas je večkrat opozorila, da nam samo strogo spoštovanje rokov in brezhibna kakovost lahko omogočata realizacijo prodaje predvidenih količin na zahtevnih tujih trgih in tudi vse težavnejšem domačem trgu. To pa pomeni stalno prizadevanje prav vsakega delavca v DO Iskri Železniki za izboljšanje kakovosti naših proizvodov in uslug. Zapadni kupci opuščajo vhodno kontrolo in skladiščenje in zahtevajo, da so dobavitelji s kakovostjo na tako visokem nivoju, da lahko izvršijo dobavo v točno predvidenem roku in kakovosti direktno na njihov tekoči trak. Kljub temu pa bo treba veliko naporov prodaje in razvoja, da bomo zapolnili proizvodnjo kot je predvideno po planu 1988. Pomembno je tudi, da bodo taka naročila naših kupcev, da bomo lahko izkoriščali naše kapacitete po strukturi, kajti nismo v stanju proizvajati npr. velikih količin sesalnih enot, kapacitete za kolektorske motorje pa bodo prazne. V januarju so izredno slabo realizirana naročila za statorje servomotorjev, kar nam predstavlja precej izgub kapacitet.

Ob zaključku tega zapisa bi rad poudaril, da bo proizvodnja uspešno izvajala planske naloge le z večjo pomočjo in

Brušenje gredi - foto: Matej Galjot

natančnim izvajanjem svojih nalog pripravljalnih služb, predvsem pa z dobrim sodelovanjem s tehnološko službo in orodjarjo ter vzdrževanjem.

Splošni sektor bi moral biti iniciator in organizator akcij za zmanjšanje bolniških in ostalih izostankov, ki jih je sedaj preveč. Uspešna uresničitev gospodarskega plana pa seveda ni odvisna samo od realizacije planskih nalog proizvodnje, ampak v veliki meri od uspešnega trženja in ostalih elementov gospodarjenja, pač po tistem pregovoru: "Trgovina je boljša, če kaplja, kot delo, če teče".

Peter Ceferin, dipl.inž.

Reorganizacija prodajne službe

Z reorganizacijo ISKRA Široka potrošnja Skofja Loka, v sklopu katere je bila tudi TOZD Prodaja, se je prodaja izdelkov široke potrošnje vključila v DO Videomatika Ljubljana, zamišljeno kot enotna funkcija trženja in distribucije izdelkov široke potrošnje od proizvodnih DO Elektromotorji Železniki, DO Antene Vrhnika, DO Elektroakustika Sežana in DO Videomatika Ljubljana. Med temi DO je bil na osnovi Samoupravnega sporazuma s spremembah v organiziranju DO Iskra Široka potrošnja, o načinih in pogojih za ureditev medsebojnih pravic in obveznosti, sprejetih na referendumu 26.11.1986, sklenjen v letu 1987 še samoupravni sporazum o ureditvi medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega prihodka pri prodaji izdelkov široke potrošnje. Pri tem so se upoštevala določila nekdanjega samoupravnega sporazuma med bivšo TOZD Prodaja in bivšimi proizvodnimi TOZD. Poenostavljeno rečeno se je dotedanje skladiščenje in prodaja izdelkov široke potrošnje vključila v DO Videomatika Ljubljana, ostale DO, med njimi tudi naša, pa so prispevale določene deleže v skupnem prihodku, ki se je izkazoval preko skupnega prehodnega žiro računa za pokrivanje stroškov te prodaje.

V tako organizirani prodaji v okviru DO Videomatika, je bilo zaposleno skupaj 70 delavcev, od tega 30 delavcev v javnih skladiščih v Ljubljani, ki imajo najetih cca 6.500 m² pokritih skladiščnih prostorov za skladiščenje in odpremo vseh izdelkov široke potrošnje. Delež Elektromotorjev Železniki je bil za leto 1987 42,3 % vse prodaje oz. 58 % vse potrebne skladiščne površine glede na izračunano površino skladiščenja gospodinjstskih aparatov iz nekdanjega TOZD Reteče in TOZD Železniki. Iz takega dela naše udeležbe in glede na planirane stroške te skupne prodaje, je naša DO mesečno priznavala 3,24 % na neto

plačano realizacijo, kar pomeni, da bomo na neto fakturirano realizacijo v višini 21.500 mio za leto 1987 priznali ob končnem plačilu oca 700 mio din.

S stališča pomembnosti te prodaje v okviru naše DO, saj predstavlja več kot 50 % celotnega prihodka DO zaradi zmanjšanja stroškov poslovanja in z vidika dokončne zaozkrožitve organizacije poslovanja, smo se odločili, da se prenese skladiščenje in prodaja gospodinjskih aparatov v letu 1988 v Železnike oz. na lokacijo v Retečah. O reorganizaciji prodaje na domačem trgu je razpravljal tudi delavski svet DO dne 24.9.1987 in sprejel sklepe; da se takoj prične postopek za sprovedbo realizacije; da se pismeno odpove sodelovanje v Samoupravnem sporazumu o ureditvi medsebojnih razmerij pri ustvarjanju skupnega prihodka z DO Videomatika s 1.1.1988; da se delu delavcev Videomatike ponudi prehod v našo DO, in da se do konca leta 1987 sprovede reorganizacija prodajne in skladiščno transportne službe v poslovno - proizvodnem sistemu DO Elektromotorji - gospodinjski aparati Železniki.

Na osnovi teh izhodišč so bile izdelane smernice za izdelavo Projektne naloge: Reorganizacija prodajne službe v DO povezano z ISKRA Videomatika Ljubljana z naslednjimi cilji:

1. da se od 1.1.1988 (delno oz. najkasneje od 1.4.1988) prenese v celoti skladiščenje gosp. aparatov in rez. delov iz Javnih skladišč v Reteče;
2. da se na lokaciji v Retečah organizira celotno skladišče gotovih izdelkov (za aparate iz DE Reteče in DE Železniki) ob skladišču se organizira transportna služba, ki skrbi za odpremo izdelkov z lastnimi in tujimi prevozniki;
3. na lokaciji v Škofji Loki se organizira operativna prodajna služba za gospodinjske aparate;
4. na lokacijo v Železnike se prenese oddelke saldakontov kupcev;
5. na lokaciji Reteče se organizira enotno za celo DO servis skupaj z enim skladiščem rezervnih delov ter maloprodajna trgovina v Retečah in Železnikih;
6. z vključitvijo prodaje gospodinjskih aparatov se sprovede tudi reorganizacija prodaje oz. sedanjega komercialnega sektorja.

Predolgo bi bilo opisovanje, kaj vse je bilo potrebno urediti v zadnjih treh mesecih lanskega leta za vsaj delno realizacijo zgoraj navedenih ciljev, in sicer od velikih zunanjih pritiskov do notranje mlačnosti in stanja ob strani ob sicer načelni podpori, da se pač to mora enkrat urediti. Rečem lahko le - to, da ob enotnem stališču vodstva DO, smo dobili tudi podporo v vodstvu SOZD-a ISKRE ter v vodstvu ISKRA COMMERCA. Potrebno je bilo veliko sestankov, analiz, dokazovanj, da smo dokončno presegli tiste pozicije branjena dosedanjega stanja in pozicij posameznikov, da so se stvari začele operativno premikati; večkrat tudi na horuk!

In kje smo sedaj z reorganizacijo? Kot je bilo že povedano, so zastavljeni cilji delno že realizirani, postopno pa bo ta reorganizacija končana do konca marca ali vsaj do junija 1988. Od osnovnih ciljev so do januarja v celoti ali delno že uresničeni naslednji:

1. Od začetka januarja dalje je prodaja gospodinjskih aparatov že v okviru naše DO, s tem, da se vse izdane fakture izstavljajo kupcem kot računi Elektromotorjev brez posredovanja Videomatike in brez predhodnega žiro računa.
2. Od januarja dalje prihaja v našo DO del delavcev, ki so do sedaj delali pri skladiščenju in prodaji naših gosp. aparatov.
3. Usposobljeno je novo (opremljeno z regali) centralno skladišče gotovih proizvodov v Retečah, kjer se že skladišči del gospod. aparatov, prav tako se bo v januarju preselilo skladišče rez. delov iz Ljubljane v Reteče, enotno bo urejeno centralno skladišče rezervnih delov za celo DO.
4. Sprejeta je nova organizacija skladiščno - transportne službe, enotno za celo DO, kar poteka vzporedno s posebno projektno nalogo z nosilcem naloge vodjem sektorja MOPP.
5. Po dogovoru z DO Videomatika se od januarja dalje razmejujejo vsi stroški prodaje in skladiščenja na dejanske nosilce, s tem, da pričakujemo, da od 1.4. dalje teh stroškov ne bo več, zmanjšali so se stroški skladišča na 800 m² itd.
6. S prenosom fakturiranja v našo DO so se avtomatsko prenesli tudi saldakonti kupcev v Železnike, katere moramo še organizirati s tem, da se sedaj fakturira naša prodaja v Ljubljani s pomočjo terminalov in računalnika v Železnikih. Pri tem moramo pohvaliti delo vodje AOP, ki je v zelo kratkem času organiziral izpisovanje dobavnic in faktur s pomočjo računalnika, kakor tudi delavce v prodaji gospodinjskih aparatov, ki sedaj opravljajo ta dela.

Ni še sprovedena reorganizacija prodaje oz. komercialnega sektorja, kar je povezano z dokončno reorganizacijo DO in potrebnimi spremembami samoupravnih aktov. Prav tako še ni preseljena prodaja gosp. aparatov iz Ljubljane v Šk. Loko, ker za to še niso dani pogoji oz. ustrezni prostori. Tako moramo v prvih mesecih tega leta utrditi notranjo organizacijo skladiščenja in prodaje gosp. aparatov skupaj z organizacijo servisa, skladišča rezervnih delov in prodaje preko lastne maloprodajne trgovine, kar se bo v končni obliki odrazilo v bodoči organizaciji prodajne funkcije.

Na koncu moramo dodati, da se pogoji prodaje gospodinjskih aparatov na domačem trgu zelo zaostrujejo, da se poleg nadaljnjega padca kupne moči prebivalstva zaostruje tudi plačevanje naših izdelkov s strani trgovin, tako, da pričakujemo letos večje probleme pri plasmanu gosp. aparatov. Vključitev prodaje gosp. aparatov v naš proizvodno - poslovni sistem bo poleg zmanjšanja stroškov prodaje in skladiščenja imel za posledici tudi potrebno

večje in hitrejše reagiranje vseh odgovornih subjektov na spreminjajoče se razmere na domačem trgu.

Jože Bergant, dipl. oec.

Zakaj 14 dni kolektivnega dopusta?

ISKRA Elektromotorji Železniki je v osnovi proizvodna organizacija. Zato ima tudi velik del svojih odločitev prilagojenih proizvodnji. Med take odločitve spada tudi tista, ki določa število dni kolektivnega dopusta.

Proizvodni proces v naši tovarni je organiziran tako, da kar največ materiala obdelamo v čim krajšem času. Seveda je pri teh odločitvah potrebno imeti na umu predvsem opremljenost tovarne oziroma tehnološke zmogljivosti. Prav zato so naše montažne linije organizirane na principu trakov, kar pa med drugim zahteva tudi 100 % kadrovske zasedbe mest na posameznih delovnih operacijah. Vsako odstopanje od tehnološko predvidene zasedbe delovnega traku ima za posledico še večje odstopanje realiziranih količin od predvidenih. Vsled tega je cilj vodstva tovarne v tem, da je v delovnih dnevih prisotnih zadostno število delavcev, da ne bi prišlo še do motenj v samem procesu proizvodnje zaradi nezasedbe delovnih mest. Možnost za doseg tega cilja pa je prav v kolektivnem dopustu. Dva tedna kolektivnega dopusta, ki sta navadno razporejena na zadnji teden v juliju in prvi v avgustu, omogočata doseg tega cilja.

Drugi, v zadnjih letih vedno vplivnejši dejavnik za tako odločitev koriščenja našega kolektivnega dopusta, pa so naši kupci. Zavedati se moramo, da imajo večinoma vsi zunanji partnerji (deloma že tudi domači), kamor prodajamo naše izdelke, v avgustu dopuste, kar pomeni, da v tem času ne potrebujejo naših izdelkov.

MED KOLEKTIVNIM DOPUSTOM

Danes boš moral pa kar takoj pred bife parkirat, tukaj je že vse polno!

Naslednji zelo važen vzrok za tako določitev kolektivnega dopusta je v vzdrževanju, oziroma večjih popravilih tistih strojev, ki jih med letom ni možno zaradi prezasedenosti za daljši čas ustaviti.

Se bi lahko našteval odločitve, ki vodijo v prid takega ali še večjega kolektivnega dopusta. Prav tako pa bi lahko našel lastnika osebnega avtomobila na parkirnem prostoru med kolektivnim dopustom, ki ni bil polno delovno zaposlen, kljub podpisu nadrejenega na njegovem delovnem nalogu.

Za konec pa še nekaj statističnih podatkov iz leta 1987:

- povprečno smo imeli 26 dni dopusta;
- 18 dni dopusta je imelo 5 delavcev;
- med kolektivnim dopustom je delalo 183 delavcev, ki so opravili 1039 delovnih dni;
- več kot polovico so jih opravili v vzdrževanju in orođarni;
- sledijo jim delavci iz računovodstva in SOT-a, ki so opravili vsak po približno 10 % od skupno opravljenih delovnih dni;
- razmeroma veliko časa je bilo porabljenega za opravljanje inventuro. Iz raznih oddelkov tovarne je delalo 18 delavcev, ki so skupaj imeli 168 delovnih dni;
- iz teh podatkov je razvidno, da so bile med kolektivnim dopustom aktivne predvsem [režijske] službe, saj je bilo obdelovalnici in montaži opravljenih v tem času le dobrih 10 % delovnih dni.

Matevž Pogačnik, oec.

Leto pod skupno streho

Leto 1986 je potekalo v znamenju novih reorganizacijskih procesov v DO Široka potrošnja. Obstoječa samoupravna organiziranost, sicer v skladu z Zakonom o združenem delu, ni dala pričakovanih rezultatov. Tozdi so se zapirali v svoje okvire, medsebojno poslovanje je potekalo na zanemarljivem nivoju, izgube so se pojavljale zdaj pri enem zdaj pri drugem.

Ohrabreni s čedalje boljšimi poslovnimi rezultati v našem tozdu smo zagovarjali novo organiziranost v obliki združitve z ISKRO Železniki, kot enakopraven subjekt, to se pravi kot TOZD. Čas je neusmiljeno tekkel, vse bolj pa je dozorevalo spoznanje, da samiklub trenutnim dobrim poslovnim rezultatom, nismo sposobni izpeljati dolgoročne sanacije.

V danem trenutku se je pokazala ta naloga izvedljiva z združitvijo v enovito delovno organizacijo ISKRA Elektromotorji. Kljub bojazni, ker smo že doživeli neuspešen podoben referendum, smo si skupaj z ostalimi DPO in poslovnimi strukturami v Retečah in Železnikih, ter popolno pod-

poro občinskega komiteja ZK in sindikata zastavili nalogo, da referendum izvedemo, in uspel je v novembru 1986.

Pod skupno streho smo že leto dni.

Rezultati potrjujejo upravičenost te organizacijske oblike, čeprav je bila sama reorganizacija za posameznike tudi neprijetna - za njih tudi nehumana - vendar na splošno se krog nezaupanja zmanjšuje. Bati se je le, da bodo zadnji, za nas nelogični protiinflacijski ukrepi, ki neizogibno vodijo v negativno poslovanje, zopet povzročili medsebojno nezaupanje med delavci posameznih delovnih enot in da se bo krivda za nastalo situacijo iskala tam, kjer je ni.

Naš pogled mora zreti v prihodnost. Kljub negotovosti, kakšen program bo s strani države oz. z administrativnimi ukrepi v bodoče spodbujan oz. obsojen na krajšo ali daljšo stagnacijo - imeti ga je treba. Za Reteče oz. DO je to edina sprejemljiva paradigma. V letu 1987 smo po dolgih letih predstavili trgu dva nova izdelka - kalorifer in štedilnik. Ker bo do avtomatizacije in robotizacije preteklo še precej vode, moramo stremeti za tem, da na trg pošiljamo nove izdelke, ki bodo konstrukcijsko, funkcionalno in oblikovno dorečeni, skratka tržno zanimivi in bodo s tem tudi prenašali višje stroške tehnološko zastarelo opremljene proizvodnje. Vse vitalne službe, ki služijo proizvodnji, pa kot kaže praksa, morajo biti locirane čim bližje njej, ker samo tako lahko delujejo fleksibilno in integrirano.

Čimpreje moramo doseči, da se bodo obračuni po posameznih delovnih enotah izkazovali tudi v finančnih in ne samo v naravnih pokazateljih, kar bo dalo jasnejšo sliko uspešnosti oz. neuspešnosti posamezne delovne enote.

Ob reorganizacijskih procesih je bila izražena z naše strani zahteva, da OO ZK še naprej deluje v isti organizacijski obliki. Občinski komite in tudi OO ZK v Železnikih in v Inštitutu v Ljubljani so nas podprli, skupne interese pa uresničujemo preko konference ZK v DO, ki se je tudi že konstituirala in pričela z aktivnostmi.

To je neka misel, pogledov nazaj in naprej z zadnje programske volilne seje OO ZK v začetku januarja v Retečah.

Brane Skvarča

Iz dela samoupravnih organov

Delavski svet je na svoji 17. redni seji sprejel naslednje sklepe:

1. V mesecu januarju se izvede vrednotenje del in nalog, predvsem v sektorju prodaje GA in se na ta dela in naloge razporedi delavce prodaje GA Videomatika Ljubljana ter se jim izda začasne odločbe (do prave formulacije reorganizacije prodaje). Področje domače prodaje GA za domači trg se vključuje v področje za trženje.
2. Po dokončni reorganizaciji prodaje se v registru dopolni predmet poslovanja DO in sicer se vpiše dodatno podstransko dejavnost - druga alineja: veleprodaja lastnih izdelkov in izdelkov iz kooperacije ter izdelkov dopolnilnega programa prodaje in osnovne dejavnosti DO.
3. Delavski svet je sprejel sklep o pristopu k mladinskemu servisu v Skofji Loki, hkrati pa se je treba dogovoriti z Ljubljanskim mladinskim servisom za potrebe Raziskovalnega inštituta.
4. Delavski svet je potrdil predlog pogodb o delu za leto 1988 s tem, da se predhodno dobi soglasje Skupnosti za zaposlovanje.
5. V smislu Zakona o kreditnih odnosih s tujino in v smislu Zakona o dopolnitvah Zakona o kreditnih odnosih s tujino delavski svet dovoljuje najetje deviznega kredita iz sredstev kreditne linije - depozita za izvršitev plačilnih nakupov pod enakimi pogoji kot bo kreditna linija - depozit najetja v tujini.
6. Delavski svet pooblašča v smislu 21. člena istega zakona Ljubljansko banko za najetje zgoraj navedene linije.
7. Istočasno delavski svet potrjuje, da bomo ob zapadlosti kreditne linije - depozita, pravočasno zagotovili potrebna sredstva za plačilo v tujino.
8. Delavski svet je sprejel predlog sprememb in dopolnitev Samoupravnega sporazuma o ustanovitvi LB TBG Kranj.
9. Delavski svet je za delegata v organu upravljanja LB TBG Kranj imenoval tov. Pegam Primoža.

Na 11. redni seji poslovnega odbora je bilo obravnavano:

V decembru 1987 je bil količinski plan proizvodnje v delovni organizaciji dosežen 76,8 % (komulativa 93,9 %) vrednostno pa 94,3 % (komulativa 98,5 %).

Realizacija letnega plana po stalnih planskih cenah pa je

98,5 %, t.j. 1,5 % pod letnim planom.

Naročila kupcev so v manjših količinah, zato je treba večkrat menjati proizvodnjo, s tem pa se je zmanjšala produktivnost delavcev, vendar se bomo s planiranjem in nabavljanjem na kratke roke morali sprijazniti.

Skupna realizacija prodaje za mesec december 1987 je bila 4.461.730.120 din.

Prodaja v mesecu decembru je potekala dokaj v redu, sicer ne tako dobro kot v mesecu novembru. Tudi plan prodaje za mesec december je bil postavljen nekoliko nižje, ker se po 20. decembru prodaja ustavi zaradi praznikov.

Realizacija izvoza pa je nekoliko večja od planirane.

Po zakonu smo dolžni nabavljati investicijsko opremo po investicijskem planu, ki je narejen v okviru gospodarskega plana. Ta oprema se v glavnem financira iz prostih sredstev amortizacije. Za leto 1988 ta sredstva znašajo 270 starih milijard.

Poleg prošenj za finančno pomoč pri organizaciji srečovanja je poslovni odbor nekaterim našim delavcem odobril opravljanje obrti v popoldanskem času.

Komisija za medsebojna delovna razmerja je na svoji 17. redni seji sprejela naslednje sklepe:

1. Finžgar Tomaž in Dolenc Stanislav ne bosta sklenila delovnega razmerja v naši DO.

Za Carman Tomaža je bila imenovana komisija za ocenjevanje poskusnega dela in sicer: Tabernik Ivan, Triler Jurij in Camlek Ivan.

Za DE Reteče pa je bil objavljen še dodaten razpis za dela in naloge snažilke upravnih prostorov, nadomeščanje delavke, ki se bo upokojila.

2. Komisija je v delovno razmerje sprejela: Igličar Damjana, Josipovič Radenka, Berce Gregorja, Rekovič Halimo, Lilič Nives, Lotrič Boža in Jusič Edina.

Zavrnjene pa so bile prošnje, ki so jih oddali: Vrhunc Marica, Vrblič Gordana, Mihajlovič Darinka, Vitez Marjan, Čerina Vera, Čerina Nada, Ivanuša Roman, Arapovič Remzija, Mikanovič Radivoje in Dragič Mitar.

3. Razporejeni so bili: Fic Ida, Bijelič Nada, Jašaragič Fikreta, Samadražić Drita, Žagar Marko, Hosner Marija in Carman Tomaž.

Prerazporejeni pa so bili: Smid Danijel, Peternelj Drago, Smid Matjaž, Benedičič Primož, Mesec Andrej, Vukadinovič Mara, Bojič Stana, Kordež Saša, Pejič Mara, Stjepić Verta, Ivandič Milka, Huskič Rasema, Bajrič Demka, Bertonec Aleš, Frelih Janez, Perko Irena. Na osnovi reorganizacije skladišč pa se prerazporedi še 40 delavcev, ki pa se jim po dogovoru ne izda začasnih odločb, ampak vodja sektorja MOPP pismo obvesti glede nalog in odgovornosti (od 1.1.1988 do 1.7.1988) naslednje delavce:

Gasar Franca, Pokorn Staneta, Solar Janeza, Debeljak Vlado, Solar Toneta, Hafner Cveta, Habjan Staneta, Hafner

Milana, Babnik Avgusta, Erbežnik Petra, Oblak Stefana, Šraj Bernarda, Rozin Borisa in Božič Steva.

Za delavce, ki prihajajo iz DO Videomatika Pržan v našo DO, je komisija sprejela naslednji sklep:

Na podlagi 19. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD ISKRA, 73. člen Statuta in 63. člena Pravilnika o delovnih razmerjih v naši DO, se s 1.1.1988 prerazporedijo iz DO ISKRA Videomatika Pržan v DO ISKRA Elektromotorji Železniki naslednji delavci: Božič Stevo, Rozin Boris, Jerman Edo, Virant Janez, Petan Ivan, Črnič Janko, Polc Danilo, Rebernik Marija, Borštnar Božidar, Kryštofek Iztok, Šavs Aleša, Jeršin Minka, Justin Milena, Madronič Marija, Mavec Mihaela, Perko Rozi in Jakič Ivanka. Vsi navedeni bodo dobili začasne odločbe o razporeditvi od 1.1. do 1.7.1988.

S 1.2.1988 se za stalno razporedijo v proizvodnjo v DE Reteče: Rajtič Mirko, Škrjanc Andrej, Dežman Savo in Košir Kati.

S 1.2.1988 se za stalno prerazporedijo v proizvodnjo iz skladišč (v naši DO) še: Hašič Ferdinand, Oblak Marjan, Rihtaršič Ivan, Prezelj Slavko, Hašič Lado, Alin Selim, in Dedič Hajrudin.

4. Poskusno delo so uspešno opravili: Gortnar Klemen, Gortnar Robert in Demšar Frančiška.

5. V mesecu februarju bodo na podlagi 95. - 100. člena Pravilnika o delovnih razmerjih izdane odločbe o višini rednega letnega dopusta za vse delavce v DO.

6. Delovno razmerje so, oz. bodo prekinili: Šubič Matej, Podlipnik Domen, Drol Robert, Benedičič Miroslav, Bertonec Aleš, Stjepić Verta, Gaber Matilda, Zakotnik Anton, Habjan Tone, Reya Iztok.

7. Komisija za medsebojna delovna razmerja je potrdila komisije za opravljanje pripravniškega izpita za Mohorič Boruta, Dolenc Milana, Gartner Boštjana, Purgar Romana, Bernik Romano, Gajgar Roberta, Košir Marinko, Smid Boruta in Mesec Roberta.

Milosavljevič Mile je prekinil pogodbo o šolanju ob delu.

8. Zaradi bolezni telefonistke v DE Reteče bomo preko Mladinskega servisa zaposlili Pavlič Jožico, za 1.000 din na uro.

Iz zapisnikov zbrala
Olga Vrhunc

Preventivni zdravstveni oddih

V današnjem času se kljub vedno večji avtomatizaciji delovnih mest in humanizaciji dela pojavlja vedno več poklicnih bolezni in poslabšanja zdravstvenega stanja kot posledica opravljanja nekega dela. Nekatera avtomatizirana delovna mesta zahtevajo stalno ene in iste gibe, pri katerih delajo le nekateri mišični sklopi, vedno več je sedenja. Ob zmanjšanju fizičnih obremenitev se povečujejo psihične. Se vedno pa je precej delovnih mest, kjer so slabi delovni pogoji: slab zrak, ropot, vročina itd. Vse to je prisililo zdravstvene organizacije, strokovne službe v delovnih organizacijah in tudi telesno kulturo, da so začeli tem problemu posvečati več pozornosti. Prišli so do spoznanja, da je potrebna delavcem psihična in fizična sprostitev, da bo lažje in bolje opravljal delovne naloge. Pomembna je predvsem izraba prostega časa, tako vsakodnevnega kot letnega. Prevečkrat se dogaja, da prosti čas izkoristimo za dopolnilno delo, kar pa vodi k preutrujenosti in zmanjšanju funkcionalnih sposobnosti.

Večina ljudi svoj letni dopust preživi ob morju, v toplicah ali ob jezerih. Največkrat je tak dopust precej pasivnega značaja. Strokovnjaki pa so s svojimi znanstvenimi raziskavami prišli do spoznanja, da je aktivni oddih precej koristnejši od pasivnega. V sodobnem turizmu postajajo vse pomembnejši športno rekreacijski objekti, ki dopolnjujejo turistično ponudbo. Športno rekreacijska aktivnost je tako postala sestavni del turizma. Ob sodelovanju zdravstva, telesne kulture in turizma, se je razvil nov način oddiha, to je preventivni zdravstveni oddih.

Osnova takega oddiha je rekreacijska dejavnost, ki je prilagojena sposobnostim in željam udeležencev. Namenjena je predvsem tistim zaposlenim, ki delajo že dalj časa v težkih, nezdravih delovnih pogojih ali so psihično preobremenjeni in obstaja nevarnost, da zaradi tega zbolijo. Izbiro kraja in programa oddiha prilagodimo posledicam slabega vpliva delovnega mesta ter jih skušamo čim temeljiteje odstraniti.

V mnogih delovnih organizacijah so spoznali, da ugotovitve strokovnjakov s tega področja držijo in na tovrstne oddihe že več let pošiljajo svoje delavce in delavke. Ker je v naši tovarni še precej delovnih mest, ki škodujejo zdravju, bi bilo vsekakor potrebno nuditi tem delavcem možnost takega oddiha. Teoretično so se delavke in delavci, ki na takih delovnih mestih delajo, v zdravstveni nevarnosti. Dolžnost tovarne in družbe pa je, da to prepreči.

Vsa stvar pa se zelo rada zaplete pri denarju. Pojavljajo se pomisleki, koliko nas bo to stalo. Nikdar pa se tega ne vprašamo, ko imamo v okvari stroj. Uničen strojni del je potrebno kupiti, stroj usposobiti in skrbeti zanj, da dela brezhibno. Če rabimo novo stavbo, jo zgradimo ne gle-

de na ceno.

Naj bo tako tudi pri človeku, brez katerega nam stroji in stavbe ne koristijo. Vložen denar v preventivno zdravljenje se vrača preko višje produktivnosti zdravega delavca in manjših bolniških izostankov.

Brane Cenčič

Muzejska dejavnost

Zadnjič smo si ogledali ustanovitev Loškega gospostva, danes pa pogledjmo njegovo nadaljnje izgrajevanje in konec.

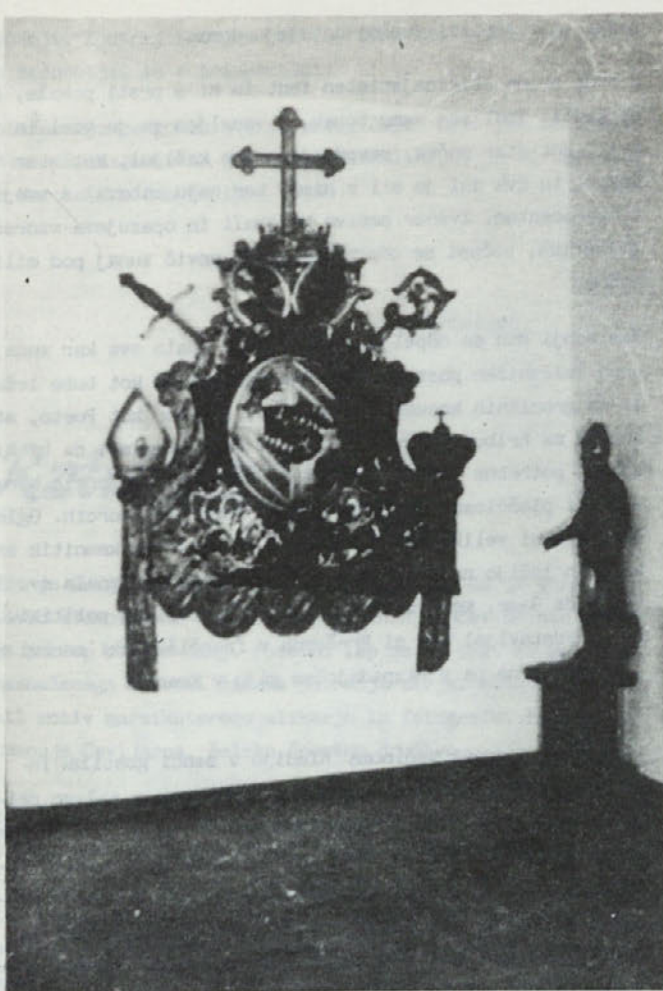
Podložnike so vezale na zemljiškega gospoda predvsem dajatve, denarne in naturalne, in tlaka, ki so jo konec 13. stoletja zamenjale denarne obveznosti. Tako se je kmet lažje posvetil svojemu delu, pa tudi obrt je bila na podeželju razvita že od vsega začetka. Tam, kjer se kolonizacija ni obnesla, je dal zemljiški gospod naseliti Frlane, da bi uvedli naprednejši način pridobivanja železa. Tako so do sredine 14. stoletja zrastle železniki.

Čez loško ozemlje so potekale prometne poti, ki so po pomenu daleč presegale loški okvir. Po stari cesti Celje - Tuhinjska dolina - Smlednik je bila Loka prek obeh dolin povezana s Čedadom. Pomembna pot je vodila iz Loke čez Ilirsko Bistrico na Reko. Gospostvo je bilo povezano s Freisingom čez prelaze Jezersko, Ljubelj in Korensko sedlo. Tja so podložniki škofu tovorili vino. S trgovino se je ukvarjalo tudi podeželje, kar je vzbujalo nejevoljo pri meščanih.

V cerkvenem pogledu je bilo gospostvo razdeljeno v tri prazupnije: Stara Loka, Sora in Šmartin (dan. Stražišče), ki so bile podrejene oglejskemu patriarhu. Ko je bila 1461. leta ustanovljena ljubljanska škofija, sta Sora in Šmartin prišli pod njeno upravo, Stara Loka pa je ostala pod oglejsko.

V drugi polovici 15. stoletja se je položaj podložnikov zaradi turških vpadov, leta 1476 so vpadli dvakrat, zelo poslabšal. Grajsko poslopje in mesto je razmajalet leta 1511 potres. Kmete so bremenile hude davčne obveznosti in tlaka v zvezi z obrambo dežele. Zato so se podložni kmetje in železnikarji 1515. leta pridružili vseslovenskemu kmečkemu upor. Škofu Filipu je pri vzpostavitvi reda in miru pomagal tudi cesar. Do sporov med podložniki in zemljiškim gospodom je prihajalo tudi v naslednjih letih, tolminski punt pa je sprožil uporniško gibanje (1713 - 1715) tudi na loških tleh.

Moč freisinške oblasti na loških tleh so rahljale zunanje nevarnosti (Turki, beneška in 30-letna vojna), ki pa niso

Freisingški grb

bile toliko nevarne kot notranji spori. Puštalski in staro-loški gospodje so svojo posest znotraj in v sosesčini gospostva zelo povečali. Med škofom in deželnim knezom - Habzburžanom - se je vnel spor, ker si je knez lastil pravico do rud in visokih gozdov. Zato je dal škof neposeljeni zahodni del gospostva kolonizirati. Tako so bili v tem obdobju rovtarske kolonizacije konec 17. stoletja poseljeni: Nova Oselica, Davča, Martinj vrh in Žirovski vrh. V sporu so največ pridobili železnikarji, kjer se je utrjevala oblast fužinarjev, po narodnosti Slovencev, Romanov in Nemcev.

Stalno je bila prisotna tudi napetost med zemljiškim gospodom in mestom. Vsi ti spori so postopno rahljali pravice zemljiškega gospoda, konec 18. stoletja so sledile radikalne terezijansko-jožefinske reforme, ki so uvedle centralistično državno upravo. Zamenjale so gospostvo, ki je bilo daleč od zemljiškega gospoda in so ga vodili ljudje, ki so izkoriščali svoj položaj. Škof se je odločil, da ga bo dal v najem. Še pred iztekom najemne pogodbe je bilo glede na odločbo miru v Lunevillu loško gospostvo 1803. leta podržavljeno in vključeno v avstrijsko komorno ozemlje. S tem je bila pretrgana stoletna povezava s Freisingom, notranji ustroj gospodarstva pa se ni spremenil do leta 1848, ko je bil odpravljen fevdalizem.

V prvi sobi je tudi izbor bibliografije dr. Pavleta Blaznika (1903 - 1984), posebno pozornost pa pritegne grb freising-

ških škofov iz 18. stoletja. Grb je rezbarsko delo in predstavlja znamenja cerkvene in posvetne oblasti: križ, škofovsko palico in kapo; meč in dve kroni. Škof je imel med podložniki vseskozi posvetno - sodno - oblast, medtem ko so smeli meščani od srede 15. stoletja dalje sami voliti mestnega sodnika. Na ščitu v osrednjem delu grba je upodobljena kronana glava zamorca enako kot na pečatu iz druge polovice 14. stoletja, kjer prvič govorimo o loškem grbu. Zakaj zamorec s krono v freisingškem in loškem grbu, ne vedo razložiti niti slovenski zgodovinarji niti bavarski.

S kronano glavo se prvič srečamo v freisingškem grbu leta 1286, ko je vladal škof Emiho (1283 - 1311). Samovoljno si je za simbol svoje moči izbral krono, čeprav mu ta pravica kot škofu ni pripadala. In vsi njegovi nasledniki so ga v tem posnemali. V grbu škofa Konrada (1314 - 1322) je poleg kronane glave zaznamovan tudi zamorec. Za ta pojav je več razlag; da je podoba Emihovega pečata sčasoma potemnela; da je hotel slikar urbarja Konrada III. poudariti kontrast svetle podlage in temnejše figure; da sta se slikar in heraldik svobodno poigravala pri ustvarjanju; da je upodobitev na Emihovem pečatu v zvezi z njegovim poreklom, saj izvira iz rodbine Wildgrafov, upodobitev pa spominja na divjega moža (Wilder menn); da je hotel Emiho s tem simbolom ponazoriti slabost male freisingške škofije nasproti mogočnim sosedom, predvsem Bavarski, ker pa se je čutil sposobnega vladarja, je prevzel v grb ta simbol moči. Ni dokazov, da bi Emiho in njegov naslednik zavestno prevzela v grb zamorca. Jasno pa je, da se je Konrad z njegovo podobo v grbu vsaj strinjal, če je ni prav on zavestno uvedel. Kaj ga je k temu privedlo, pa ostaja nepojasnjeno.

Se nadaljuje !

Mira Kalan
kustus pedagog

Zapisi amaterskega potepuha

Na pariški železniški postaji na žalost ugotoviva, da je vlak za Porto le spalnik, in ker nisva hotela plačati pet starih milijonov, se odpraviva iskrat drugega, pa ga na žalost ni bilo. Odločiva se, da greva v Toulouse, s tem pa narediva napako, za katero pa nisva kriva le sama, ampak tudi naša železnica, ki nama ob nakupu vozovnice ni dala karte evropskih železnic. Nisva kaj preveč razmišljala in odpeljeva se nekaj sto kilometrov stran v Bordo. Spet nisva znala naprej, končno se le odločiva za majhen kraj ob španski meji in na srečo izbereva pravilno.

Irun, drug svet Evrope ! Na španski strani je postaja, kot

Lizbona - Foto: Matej Galjot

center za deportacijo beguncev. Gole stene, vse polno mladih in nekaj cigank, ki prosijo denar. V zadnjem trenutku ujameva vlak za Porto in prost kupe.

V njem sta bila le dva Portugalca, za katera ugotoviva, da sta zdomca. Kmalu za njima prideta še dva Nizozemca. Začnemo se spoznavati. Takoj privrejo na dan temperamenti evropskih narodov. Portugalca opisujeta drugo domovino Francijo, kjer jih Francozi zaničujejo, Španijo - deželo tatov in barab, vseh so jim le Spanke! Smeti sta z velikim veseljem metala skozi okno v "umazano deželo", meni pa se je zdela lepa in vsa industrijsko obdelana, bolj malo podobna njunemu opisu.

Ko prestopimo špansko - portugalsko mejo, sta domačina vsa na trnih in sploh ne moreta več sedeti, zato je dovolj prostora za nas štiri. Noč, vožnja je vse bolj utrujajoča in večina jih spi, nekateri kar po hodnikih, če sva šla na stranišče, sva morala voziti slalom med ležečimi in malo je manjkalo, da nisva koga pohodila, ker se vlak na Portugalskem trese, kot bi bil potres. Proti jutru nam Portugalca razkazujeta svojo deželo. Usta imata polna hvale, mi smo bolj tiho, saj izgleda najbolj zaostala država do sedaj. To je pač ljubezen, ne moti jih niti megla okrog industrijskega objekta, sonca se sploh ne vidi, reka pa se vali kot brivska pena.

Vlak nato pelje ob obali in kmalu se prikaže Porto. Sprehaja se po njem, ki je povsem drugačen od naših mest. Pristanišče in mesto, ki se je vsedlo na hrib, ulice so strme, ozke in umazane. Prideva do tržnice, stare ženske se derejo kot vrag. Smrad rib naju prepodi naprej, vendar je na naslednji ulici tako smrdelo, da sva samo čakala, kdaj naju omami ta vonj civilizacije. Hitro se odločiva, da greva ven iz mesta - na morje. Hiše imajo v vsakem nadstropju balkone in vsi so pisani od perila. Na obrobju mesta opazujemo ženske, ki v kamnitih koritih perejo žento in otepajo minule vroče dneve.

S sto let starim tramvajem se odpeljeva na plažo. Kopalci se bolj sončijo in malo plavajo, saj je voda zelo hladna, večina so bili mladi in moški, ženske, pa kot kaže, v juž-

naški patriarhalni družbi ostajajo doma.

K meni pride štirinajstleten fant in mi s prsti pokaže, da bi kadil. Imel sem samo tobak, z veseljem ga je vzel in zvil, kot star maček, seveda je potem kašljal, kot star tobakar, in dva dni je bil z nama, ter naju zabaval s svojim temperamentom. Zvečer sediva na obali in opazujeva vzorec Atlantika, počasi se odpraviva spat, prvič zunaj pod milim nebom.

Naslednji dan se odpeljeva v Lizbono. Spala sva kar zunaj pred železniško postajo, med mladimi, ki so kot bube ležali na granitnih kockah. Lizbona je, podobno kot Porto, stisnjena na hribu. Tramvaj pa vozi v tako strmino, da bi bila spodaj potrebna gorska železnica. Hiše so obložene s keramičnimi ploščicami čudovitih, nama neznanih vzorcih. Oglevala sva si veliko baročno cerkev, v kateri v kamnitih sarkofagih ležijo največji duhovi Portugalske. Poznala sva le Vasca de Gama, med vsemi pesniki, pisatelji in politiki. Kar predstavljal sem si Prešerna v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, ne pa v razpadajočem gaju v Kranju.

Ljudje se podnevi večinoma hladijo v senci gostilni in parkov. V enem od njih počivam in k meni se s težavo privleče starec in samo z mimiko obraza in rok mi pokaže, da nima kaj jesti. Kožo je imel vso izsušeno in lisasto. Zasmilil se mi je v svoji revščini in dal sem mu nekaj drobiža, potem pa razmišljal, koliko sem jih že srečal in koliko je njemu podobnih v tem širnem svetu. Pijem v vrtu restavracije sok in k meni prisede mlad moški, bos, raztrgan in umazan. Prosil me je za pijačo, kot vse ostale okoli mene, nato pa je takoj vstal in odšel k obali, kjer je imel veliko odejo in jo obračal v vetru in zlagal. Potem se je vrnil k meni in mi po angleško razložil, da je njegova cunja materija antimaterija. Od srca sva se nasmejala in zapustila Lizbono v njen vročini in se odšla hladit na jug Portugalske.

To je bil res pravi Atlantik valov, visokih meter in pol, če so te ujeli v vsej svoji moči, so te zmetali, da si videl vse zvezde jasne noči in še kakšno več. Prvič sva si tudi privoščila večerjo v gostilni in spanje na plaži med

Ob Atlantiku - foto: Matej Galjot

komarji. Zjutraj sem jih naštel Petru okoli sto, sam sem se zadovoljil le s tridesetimi.

Poležavanja na soncu sva se naveličala, zato sva se odpeljala v Španijo in na jug proti Gibraltarju, da si ogledava še Maroko, ko sva že tako blizu.

nadaljevanje

Matej Galjot

Ratitovec

Kot je Triglav simbol slovenstva, mislim, da je gora Ratitovec simbol naše doline. Z različnih koncev se nam ponuja prelep pogled nanj. Posebno lep se mi zdi, ko ga vsega zasneženega obsveti žareča jutranja zarja. Mnogokrat je že bil motiv marsikateremu slikarju in fotografu. Po njem se imenuje Cevljarna, šolsko športno društvo ...

Ker je Ratitovec lahko dostopna gora z več smeri, ga obiskuje mnogo planincev v vseh letnih časih. Pod vrhom stoji prijetna koča, katero požrtvovalni člani planinskega društva Železniki stalno obnavljajo in jo redno oskrbujejo v sezoni in nekaj časa ob sobotah in nedeljah tudi izven sezone. Z Ratitovca je ob lepem vremenu krašen razgled na Julijce s Triglavom, Karavanke, Kamniške Alpe, Loško pogorje in primorske hribe. Čez Ratitovec vodi loška in druge planinske poti. Z doline se vidi samo Gladki in Kosmati vrh, ko pa prideš na vrh, lahko od tam še več kot pol ure zmerno hodiš, da prideš do konca Ratitovca.

Na Ratitovec hodijo ljudje z več smeri. Najbolj obiskana je pot s Češnjice na Prtovč, od tod pa čez Poden ali preko Razora. V jeseni in pomladi je lepa pot skozi Plenšak na Prtovč. Založani imajo svojo pot preko Podna. Tudi z jelovške strani je prijetna pot čez planino Klom in Pečano, kjer imajo poleti krave. Nekateri pa pridejo na vrh s Soriške planine preko Dajnarških planin in po grebenu Ratitovca.

Junija, julija in avgusta Ratitovec krasi razno planinsko cvetje: vresje, pogačice, encijan, avrikelj, murke, rododendron, planike in drugo lepo cvetje. Čuvajmo ta okras gora, da ga ohranimo.

Ce greš zgodaj, posebno pozimi, ko je v gorah večji mir, na Ratitovec, lahko naletiš na kakšnega ali več gamsov. Pomladi pa lovci hodijo navsezgodaj gledat ples ruševca. Tudi pot je že bolj prehodna, ker je navadno še trd, pomrznjen sneg. Tedaj je na Ratitovcu tudi ugodna smuka. Zjutraj, ko vstalo sonce objame bele planjave in nekoliko zmehta vrhnjo plast snega, se s smučmi zapelješ kot po mahu proti Pečani, kjer so zalitekotanje in grmičevje. Od tod greš proti Razoru in se spustiš po njem. S previdnostjo se lahko prismočlaš skoraj do Prtovča, če je ugoden sneg. Včasih smo hodili na

Ratitovec smučat za prvomajske praznike. S Češnjice smo tovorili polne nahrbtnike s hrano, smučarskimi čevlji in obleko. Na ramah pa smučili in palice. V koči smo prespali, zjutraj pa smo se navsezgodaj okrepčali, ob dnevu pripeli smučili in se spustili po sredu do Pečane. Nato smo naložili smučili na rame in spet na vrh. Tako smo vijugali, se spuščali in pešočili, dokler ni sonce že preveč zmečalo sneg.

Če se kdo kakšno soboto ali nedeljo dolgočasi, naj si vzame pot pod noge, pa na Ratitovec, na Miklavža, na Mohorja, na Križno goro, na Lubnik, na Porezen, na Blegoš, pa tudi krajši sprehod po gozdu mu ne bo škodoval.

MM

Žakaj imam rada svoj domači kraj?

Tega povsem natančno ne bi znala povedati. Doma sem v Topoljah. Ta vasica z devetimi hišami leži na sedlu med Kobljem, Goverovno in gričem Rismovcem. Hiše so stisnjene sredi položnega sončnega pobočja. Razporejene so ob cesti, v vrsti, druga za drugo. Okrog hiš je sadno drevje - kot bi jih varovalo. Na eno stran se razteza polje s kozolci. Njive so v dolgih stoletjih preoravanja postale že vse terasaste. Vsak od njih ima tudi pot in mejo, za kar služijo skoraj navpični bregovi. Na drugi strani pa se strmi travniki spuščajo k Dobrovniku, ki odmaka vodo s te strani vasi. Okrog in okrog travnikov in njiv pa šumijo obsežni mešani gozdovi.

Ko bi me vprašali, kdaj so Topolje najlepše, bi me spravili v zadrego. Takrat, ko te vročina in delo dolgega poletnega dne izčrpavata; takrat, ko se gremo smučat na bližnji hrib v pravkar zapadli sneg; ko prvo pomladno cvetje s svojim vonjem požene mlado kri po žilah, in ko na jesen bukve dobivajo rumeno, otožno barvo in nato zažarijo. Všeč mi je poletni dež, ki spet vrne zdravje izsušeni zemlji, in sončni zahod. Skratka, vedno mi je všeč ta moja vasica, skrita med okoliškimi hribi.

Z najvišjega hriba, ki mu rečemo Zabrnica, se odpre čudovit razgled. Vidiš Kucelj, Mohor, Hrastnik, Lubnik in druge velikane iz Skofjeloškega hribovja, Stari in Mladi vrh, Miklavž, Blegoš, Ratitovec in Lajško goro. Tam, kjer si ta dva podajata roke, se nad njima pne Triglav. V jasnih dneh se vidi prav cel, a se žal ne vidi izmed Julijcev noben vrh več. Toda na drugi strani Lajške gore, nad Jamnikom, se pokaže Stol in še nekateri vrhovi Karavank, katerih imen ne vem. Tu mi ni nikoli dovolj opajanja s čudovitim razgledom.

Toda vse to mi lahko ne bi nič pomenilo. Kajti hribi me ne morejo ljubiti. Tu so še ljudje. Dvainpetdeset nas je, večinoma kmetov, nekateri so delavci. Tudi nas mladih je pre-

cej. Lepo je živeti med ljudmi, ki te imajo radi in tudi tebi nekaj pomenijo. Ki ne gredo mimo brez pozdrava in ne dovolijo, da bi nas hitri tempo življenja še bolj odtujil drug drugemu.

Zato imam rada svoje Topolje!

Bernarda Rovtar, 8.b

Slovenska beseda je beseda praznika

V tako številni delovni organizaciji kot je ISKRA, je gotovo precejšnje število ljubiteljev lepe slovenske knjige. Može ne veste, da obstaja v vaši delovni organizaciji tudi recitacijski krožek. Res, da žal šteje le majhno število navdušenih deklamatorjev, vendar zbiramo se, vadimo in tudi nastopamo. Želeli pa bi našo dejavnost še razširiti in popestriti. Kdor bi želel sodelovati v naši skupini, naj se ogasi pri tov. Jenšterle Majdi, ki mu bo povedala vse o našem delu.

Mentorica sekoije
Ladi Trojar

MED DOBRIMI LJUDMI

Če so te znanci, ki si jih srečal na ulici, povabili na obisk, se nikar ne prenašli!

Kaj lahko so te povabili samo zato, da bi se te čimprej odkrižali.

Na nekaterih uradih so do svojih strank tako neprijazni, da bi bilo najbolje, ko bi prihajajočim že zunaj, na vratih odkrito napisali: »Pojdite k vragu!«

Kadar se ti na vratih pojavi inkasant, je čisto vseeno, ali mu začneš pripovedovati o hudih časih in dragini, ali pa mu v izvirniku recitiraš odlomke iz Shakespeara.

Obral te bo tako ali tako.

Nekoč so se učenci morali bati, da jih ni šolnik premikastil. Danes pa je obratno...

Več ko pol ure se mi je dobrikal, kako sposoben, prijazen in sploh izvrsten človek da sem.

Vem: jutri me bo zaprosil, naj mu posodim kaj denarja.

Pazi pri nakupu: mera za klobuk je velikost glave, ne njena vsebina!

Kakor je med množico laži tudi kakšno zrno resnice, tako je tudi med množico ljudi kakšen poštenjak.

ANEKDATE

Ko je bil pisatelj Thomas Mann prvič v Ameriki, so mu predstavili mladega književnika, ki je Manna na vse pretege hvalil. Thomas Mann ga je vladno in potrpežljivo poslušal. Ko se je poslovil, je dejal gostitelju: »Temu človeku res ni treba, da se dela tako majhnega, ker zares ni velik.«

...

»Spoštovani maestro«, se je obrnila neka dama h književniku Louisu Bromfieldu, »katere tri knjige bi vzeli s seboj, če bi morali živeti na samotnem otoku kot Robinson?«

»V tem primeru,« je ljubeznivo odgovoril pisatelj »bi vzel s seboj priročnik o plovbi, navodilo za gradnjo čolnov in splavov ter knjigo o jadralni tehniki.«

Nočem niti slišati za diktatorja — model!

Svoboda je kot zlato, stoodstotna ni dovolj čvrsta s primesmi pa izgublja vrednost.

Nekateri so se odpovedali svojim zastavam, drogeve pa trdno stiskajo v rokah.

Vem kdo vodi, ne vem pa kdo zavira.

Ko so mu natovorili vse probleme, so ga postavili pred vrata in ostali brez problemov.

Učitelj: »Kakšna razlika je med soncem in mesecem?«
Meta: »Različna sta kot dan in noč.«

Učitelj: »Vsakdo že ve, da moramo varčevati z energijo. Bill, povej mi vsaj en način varčevanja.«

Bill: »Energijo prihranimo, če ostane mo ves dan v postelji.«

Marjan je prišel v šolo umazan. Učiteljica ga opomni: »Marjan, nisi si umil obraza. Kaj bi ti rekel, če bi prišla jaz v šolo umazana okrog ust z marmelado?«
Marjan: »Nič, bil bi bolj vjuden in bi bil tiho.«

Učitelj: »Ko sem bil toliko star, kot si zdaj ti, sem znal naštet vse ameriške predsednike v pravilnem vrstnem redu!«
Mateja: »Že, že, toda v tistih časih jih je bilo le pet ali šest.«

Sašo: »Pozabil sem pero, pa ne morem pisati testa.«

Učitelj: »Kaj bi si mislil o vojaku, ki bi šel v boj brez puške?«

Sašo: »Da je oficir.«

Prodajalec: »Toda gospodična, ali hočete še zlato uro z vodomatom za stotaka?«

Mlada dama: »Naj jo najprej vidim!«

— Zakaj pa tako tečeš?
— Da bi ustavil pretep.
— Kdo se pa tepe?
— Ta, ki teče za mano in jaz.

Tine: »Svetloba pripotuje od Sonca s hitrostjo 186.000 milj na uro.«

Bine: »Kaj je to takšnega, saj gre navzdol!«

Babica s podeželja je prišla na obisk k vnuku, ki stanuje v stolpnici. Ko je pogledala skozi okno, je rekla: »Vsaj poplav se ti ni treba bati!«

Tone: »Včeraj sem vstal malo pred sončnim vzhodom, da bi videl, kako sonce vzhaja.«

Bine: Nisi mogel izbrati primernejšega časa!

Biant je nekoč potoval z ladjo, na kateri je bila tudi družba potnikov, znanih po slabih razvadah in razuzdanem življenju.

Nastal je vihar in potniki so v strahu začeli klicati bogove.

»Molčite, za vruga,« je vzkliknil Biant. »Gorje nam, če bogovi opazijo, da ste tu!«

● ● ●

Pobegnil sem v sebe, vendar so me tudi tam izsledili.

Zvezali so mu oči z lovorjevim vencom.

Kadar se ptice odselijo, ostanejo strašila.

Prosim pametne, da več ne popuščaj! Položaj je kritičen!

Kdor se zadnji smeje, je — hijenal!

Nismo samo zidali gradov v oblaki! Tudi naseljevali smo jih!

Kaj je starejše: dlaka ali jajce?

Dvignil je svoja jadra — v bazenu!

Kdor govori v veter, vsaj sliši samega sebe.

Oče mi je govoril: skloni glavo samo takrat, ko si izpod mavrice.

Marksizma je največ v knjižnicah.

Zavzeli smo vse sovražne položaje.

Satirik ne vidi vsega črno, on vidi vse, kar je treba očistiti.

V Marmontelovi Kleopatrin je umetni modras zažvižgal, ko ga je egiptovska kraljica približala pesem. Po koncu predstave je eden od navzočih vprašal francoskega pisatelja Georgesa-Francoisa de Bievrea (1747—1789) za mnenje o tragediji. »V celoti in v podrobnosti sem istega mnenja kot modras,« je odgovoril vprašani.

— Kar vozite in vozite! Kdaj bo pa prišlo do okvare?

— Ali si sinko lahko malo ogleda kravo? Je ni še nikdar videl.

ELEKTROMOTOR

Glasilo izdaja delovna organizacija ISKRA ELEKTROMOTORJI Industrija elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Zvezniki.

Ureja:

uredniški odbor: glavni in odgovorni urednik - Vladimir Polajnar, urednik in lektor - Darinka Sekli, tehnični urednik - Lojze Tarfila, fotodokumentacija - Matej Galjot, člani: za področje športna in rekreacije - Brae Cenčič, za proizvodno tehnično področje - Janez Hostnik, inž., za ekonomsko-komercialno področje - Matevž Pogačnik, oec., za področje kulture - Janez Lotrič, za področje družbenega standarda - Martina Logar, soc.delavka, za samoupravno politično dejavnost - Marjan Smid, inž., in za zabavno področje - Stane Zgaga, linorez na 1. strani - Stefan Bertoncelj.

Naklada: 1700 izvodov.

Po mnenju sekretariata za informacijo SRS šteje "ELEKTROMOTOR" med proizvode, za katere se ne plačuje prometni davek.

Tiska tiskarna DU Tomo Brejc Kranj

PRESENEČENJE - FOTO: MATEJ GALJOT

